Førsteblad

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

1.

Emnenr. 9

Fylke: Hordaland

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Kinsarvik

Emne: Lauving

Bygdelag: Husegrund

Oppskr. av: S. Ratikj.

Gard: Hus

(adresse): Opsjon.

G.nr. 139 Br.nr. 4.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

Jakob M. Hus 74 år gamal.

SVAR

1) Ennå vart det lauva, men det vart minder for kvart år. Det kan vere årvisst. Før var det eit måblauv for dagen til gauren, og gjorde tvo måb for dagen til geitene. Ein kan ikkje segja det kvo vore kruka kvor måo det var jåo på kåget, men i slike åår vart det sjølvsagt lauva mei.

2) Dei tok til med kjørtlauving i slutten av juli, og heldt på so lenge lauvet var grønt og fint. Sidste lauving var ikkje kvo då var det berre raka som var kva men årskvisten var liten og ikkje vaks fyrr. Ask, alm vart skaltni um hausten. Dei kunde sapa- rotta saman lauv av asp og alm etter at det var falle ned.

Her i bygdi segja dei å lauva. Kvar segja dei å lagga. So vart det her sagt å sapa lauv, skjuka lauv og putlalauv.

3) Når lauvet vår "medtaggs" i pårå store kuska og vart det kvista i pere små kuskar som ein hadde "i lauvkjørnet" det ein kvista med kalla dei lauvkniv." Når dei skrauk lauv og kruka dei kvor handi til det, men dei kruka ein lang stav-stong

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

7204

med ein krok til å dra greinene til seg og med
nokre tid å vera kniven som hadde dei ikkje
4) Ein kan hogge ~~lauvet~~ bjørki, ospi med og
so lauve. Men bjørk, ask og alm kan
ein "styva" som ein segjer her. Då hogg ein
greinene av umlag tvo tri meter uppe
frå marki, men ein må passa på at det
er nokre små greiner nedanfor
skuren. Desse småkvistane kallast "småkvister"
Ein kalla slike bjørker som var styva for "styva-
bjørk" og hogde lauvet der kvart 4-5-
7 års mellomrom. Var det ask, alm som var
styva so sa ein styvaalm, styvaask, og
når ein hadde greiner av slike
styvatre sa ein å "hogga nedar."
5) Ein lage lauvkjerv. Når ein hadde kniven
so "lødde" ein lauvet saman til kjerv av
passe storleik. Kjervi telde ein og det
vart alltid for å nytta ut stort hundrad
120 kjerv. Når det lid mot kveld so måtte
lauvet hengjast upp in "lesti" då
tvo og tvo "kjerv saman" og hengde
dei upp på stengar eller på "hesjer"
slik at ut kjerv kom på kvar side
i kunda og hengje upp kjervi på
kvistar o. l. Kjervet batt ein saman med
ein "bendel". Det var ei av dei vanlegaste
brukte bjørkekvistene ein nytta til det. Bendelen
var alltid av bjørk. Ein bendel, bendelen,
bendlar og bendlane. Når dei laga lauv-
stakk skal kjervi vera noko lengre, små-
kvistane skal vera størst. Dei har ei stong
i midten når dei skal stakkja eller dei til
stong kan nytta ut rettast tre. Toppen
snur inn mot stangi. Det nyttar ingen ting
uppå toppen av lauvstakken.

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emne. 9. Lauving.

Di brukte 400 lauvkjerv i ein stakk. Det var det vanlegt.

6) Ein kunde hogga kjerv inn, ein kunde kaupa dei inn eller brukte skjede inn vinteren og ein kunde bruke lauvsprung. I siste tida hadde dei mest lauvet inn med som. Tørka det på stenger (dranker) som sagt og hadde det inn i hjemmet. Di kunde nok „trøgna" når dei skikte, men aldri elles.

7) Både i inn- og utmark. Ein har rothøgg eller høgg av skiane. Ein annan har – kan ikke kunde – kvista og ei kunde lav" og hitt som det heiter.

8) Ein legg lauvet inn i ein lande for seg sjølv. Di „hadde" det fint med. Det var ein liten kunst å legge lauvplass" på rett vis slik det var gjort å ta det inn vinteren. Di rekna 6 kyrar høy og 6 kyrar lauv til eit godt smalefôr.

9) Bjørk, asp, alm og ask. Di to siste vart mest brukte til kyrne; bjørki til sau og geit.

10) Ja, gjerne litt almelauv. Ein brukar det saman med mjølvatna høyfrø o. anna.

11) Nei

12) —"—

13) —"—

14) —"—

15) —"—

Lauv som rakes saman på bakken

1) Saplauv vert brukt på desse kantar

2) Alm, asp, ask

3) Ein brukar rivo og saplim

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

7204

4) Ein har det heim i kjipa ekkar. Dei dei kunde ha lauvet i "soddar" når dei var langt uppi lidi etter det eller det var tilknyt å koma fram med hoy.

5) Helst kvinnar og born.

6) Dei la det i ein haug inni løda på ein høveleg stad.

7) Helst ein sörpa. Dei hadde det i ein stamp saman med mjøl o. liknande drav tildomus.

8) Nå det dei sopa saman var ei ei smeo, men det dei skaut må va gud forsøkt alene.)

9) Nå ein kan ikkje rett seie at det er nautfor. men det vart samla saman slik ette hadde stunder. Vei det vår på vårs vart det sjølvsagt samla meir. Stors slade (Eidfjord) dreiv dei det mest; men det vart mindre og mindre slutt er.

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING